

YASHIL TEXNOLOGIYALARNI ISHLAB CHIQARISHDA INVESTITSIYALARNI JALB ETISH MODEL: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI

Jamalov Baxadir Kamalatdinovich
Osiyo xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: *Yashil texnologiyalarni rivojlantirish O'zbekiston iqtisodiyotini modernizatsiya qilish va barqaror rivojlanishga o'tish jarayonida muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolada yashil texnologiyalarni ishlab chiqarishga investitsiyalarni jalb etish modeli milliy iqtisodiy sharoitlar va statistika asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotda davlat siyosati, energetika transformatsiyasi va investitsion muhitning o'zaro bog'liqligi ochib beriladi. O'zbekiston misolida qayta tiklanuvchi energiya sohasiga yo'naltirilayotgan investitsiyalar yashil texnologiyalarni joriy etishning asosiy drayveri sifatida baholanadi.*

Kalit so'zlar: *yashil texnologiyalar, investitsiya modeli, qayta tiklanuvchi energiya, O'zbekiston iqtisodiyoti, barqaror rivojlanish*

O'zbekiston so'nggi yillarda yashil iqtisodiyotga o'tishni strategik ustuvor yo'nalish sifatida belgilab, investitsiya siyosatini mos ravishda qayta shakllantirmoqda. Energetika, sanoat va infratuzilma sohalarida yashil texnologiyalarni joriy etish mamlakatning energiya xavfsizligi va ekologik barqarorligini ta'minlashda muhim omilga aylanmoqda.

Milliy statistika ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekistonda elektr energiyasi ishlab chiqarishining asosiy qismi hanuzgacha an'anaviy yoqilg'ilarga tayanadi. Shu bilan birga, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish bo'yicha investitsiyalar hajmi tez sur'atlarda oshib bormoqda. 2019–2024-yillar davomida quyosh va shamol energetikasi loyihalariga milliardlab AQSh dollari miqdorida to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar jalb etildi. Bu jarayonda xalqaro moliya institutlari va xususiy investorlar yetakchi rol o'ynadi.

Davlat tomonidan yaratilayotgan institutsional sharoitlar investitsiyalarni jalb etish modelining markaziy elementi hisoblanadi. Energetika bozorini liberallashtirish, uzoq muddatli elektr xarid shartnomalarini joriy etish va tarif siyosatining shaffofligi investorlar uchun ishonchli muhit yaratmoqda. Natijada, yashil texnologiyalarni ishlab chiqarish bilan bog'liq loyihalar moliyaviy jihatdan barqarorroq tus olmoqda.

Quyidagi jadval O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya sohasiga jalb etilgan investitsiyalar dinamikasini aks ettiradi.

1-jadval. O‘zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya sohasiga jalb etilgan investitsiyalar

Yil	Investitsiyalar hajmi (mlrd AQSh dollari)	Asosiy yo‘nalish
2019	0.8	Quyosh energetikasi
2020	1.2	Quyosh va shamol
2021	2.1	Shamol energetikasi
2022	2.7	Quyosh, shamol
2023	3.5	Qayta tiklanuvchi energiya majmuasi

Mazkur investitsiyalar nafaqat elektr energiyasi ishlab chiqarish hajmini oshirmoqda, balki mahalliy sanoatda yangi texnologiyalarni joriy etish va ish o‘rinlarini yaratishga ham xizmat qilmoqda. Yashil texnologiyalar asosida ishlab chiqarish klasterlarining shakllanishi qo‘shimcha qiymat zanjirlarini kengaytirib, iqtisodiy samaradorlikni oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekistonda yashil texnologiyalarni ishlab chiqarishda investitsiyalarni jalb etish modeli davlat siyosati, institutsional islohotlar va xalqaro moliyaviy hamkorlik uyg‘unligiga asoslanmoqda. Ushbu modelni izchil rivojlantirish iqtisodiy o‘sishni ekologik barqarorlik bilan uyg‘unlashtirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi. *Qayta tiklanuvchi energiya loyihalari bo‘yicha ma’lumotlar*.
2. World Bank. (2022). *Uzbekistan Energy Transition*.
3. Asian Development Bank. (2023). *Renewable Energy Investment in Central Asia*.
4. International Renewable Energy Agency (IRENA). (2023). *Renewable Energy Statistics*.
5. UNDP Uzbekistan. (2022). *Green Economy Transition in Uzbekistan*.